

نقش تازه جویی و هیجان طلبی در سوء مصرف و وابستگی به مواد شبه افیونی

دکتر سیدعلیرضا حاج سیدجوادی^۱،* دکتر ربابه مزینانی^۱، دکتر فرید فدائی^۲، دکتر بهروز دولتشاهی^۳

چکیده

هدف: از عوامل مؤثر در گرایش به سوء مصرف مواد، عوامل شخصیتی است. در این میان مؤلفه تازه جویی و هیجان طلبی (یکی از مؤلفه‌های مزاجی شخصیت) بطور بارزی با استعداد ابتلا به سوء مصرف مواد همراه است. هدف از پژوهش حاضر بررسی دقیق‌تر ارتباط بین سوء مصرف و وابستگی به مواد شبه افیونی با مؤلفه مزاجی تازه جویی می‌باشد.

روش بررسی: این پژوهش به روش تحلیلی مورد - شاهدهی بر روی یکصد نفر از مراجعین به دو مرکز ترک اعتیاد در شهر تهران که بطور تصادفی انتخاب شده بودند انجام شد. گروه مورد بر مبنای ملاکهای تشخیصی DSM-IV-TR به سوء مصرف یا وابستگی به مواد شبه افیونی مبتلا بودند. گروه شاهد نیز از بین آن دسته از همراهان مراجعین که مطابق هم‌تاسازی با گروه مورد مشابهت داشتند و براساس ملاکهای فوق، سابقه هیچگونه سوء مصرف و یا وابستگی به مواد را نداشتند، بطور تصادفی انتخاب شدند. در مورد همه آزمودنیها به ترتیب پرسشنامه ویژگیهای دموگرافیک و مصاحبه نیمه ساختار یافته سوء مصرف یا وابستگی مواد بر مبنای DSM-IV-TR و سپس پرسشنامه مقیاس محرک خواهی «هیجان طلبی» زا کرم اجرا گردید.

یافته‌ها: افراد مبتلا به سوء مصرف و وابستگی به مواد اپیوئیدی نسبت به گروه شاهد، میانگین نمرات تازه جویی یا هیجان طلبی بالاتری را نشان می‌دادند که این تفاوت معنی دار بود ($P < 0/05$). بین سن شروع اولین سوء مصرف مواد و مؤلفه تازه جویی، همبستگی منفی و معنی دار وجود داشت ($P < 0/05$). همچنین ارتباطی معنی دار بین سابقه سوء مصرف مواد به شکل تزریقی با میزان بالاتر مؤلفه تازه جویی مشاهده شد.

نتیجه‌گیری: با توجه به رابطه بین سوء مصرف مواد و مؤلفه مزاجی تازه جویی و نیز قابلیت سنجش این مؤلفه با یک آزمون روانشناختی معتبر و قابل اجرا، به راحتی می‌توان افراد پرخطر را در سنین نوجوانی مشخص کرده و اقدامات پیشگیری اولیه را بطور مؤثرتری به اجرا گذاشت.

کلیدواژه‌ها: سوء مصرف مواد / وابستگی به مواد / مواد شبه افیونی / مؤلفه مزاجی / تازه جویی /

هیجان طلبی

- ۱- روانپزشک، استادیار دانشگاه علوم پزشکی قزوین
- ۲- روانپزشک، استادیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- ۳- روانپزشک، دانشیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- ۴- روانشناس بالینی، استادیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

تاریخ دریافت مقاله: ۸۵/۱۰/۹

تاریخ پذیرش مقاله: ۸۶/۲/۲۰

*آدرس نویسنده مسئول:

تهران، شهر ری، امین‌آباد، مرکز آموزشی درمانی روانپزشکی رازی

تلفن: ۳۳۴۰۱۶۰۴

*E-mail: robabe_mazinani@yahoo.com